

1984

- Autor: George Orwell
- Literární žánr: román s prvky sci-fi
- Literární druh: epika, próza
- Časoprostor: 1984, alternativní budoucnost; Londýn – část Oceánie
- Kontext autorovy tvorby (v jakém období působil): 1. polovina 20. století
- Kompozice: chronologická, 3 části – rozčleněny na kapitoly

Životopis autora

- Narozen v Indii, s matkou se přestěhoval do Anglie
- Jeho knihy a eseje se netýkají jen politiky, ale komentují život své doby
- V komunistickém Československu byl na seznamu zakázaných autorů, knihy nemohly oficiálně vycházet
- Další dílo: Farma zvířat

Formální znaky

Nejprve revoluce, poté opojení z ní, pozdější boje o moc a nakonec úpadek a vrácení se ke starým formám útlu

Postavy

- Winston Smith: hlavní hrdina, nesouhlasí s ideologií, přemýšlí, co předcházelo diktatuře
- Julie: na první pohled věrná členka strany, Winstonova přítelkyně
- O'Brian: navenek nepřítel strany, ve skutečnosti fanaticky věří, odhalí Winstonův a Juliin ideozločin
- Goldstein: nepřítel a zrádce strany, může být pouze neexistující symbol – stejně jako Velký Bratr
- Velký Bratr: vůdce strany, domnělý otec revoluce, má vždy pravdu a nemění svá rozhodnutí

Jazykové prostředky

- Spisovný jazyk, výjimečně hovorové prvky
- Monolog, dialog, přímá řeč, polopřímá řeč, slogany, charakteristika
- Nová slova – Vaporizace: zavraždění člověka
New speak: zkrácení a vypuštění některých slov
Ideozločin: nejhrubší porušení zákona

Témata, motivy

- Zlomení lidské osobnosti
- Číšník, gin, ministerstvo lásky, duše

Tropy a figury

- Metafora – pouze uši měl bílou jako sníh
- Epiteton – blažený sen
- Personifikace – hlas chrlí; střela mu vznikala do mozku

Obsah díla

Děj se odehrává ve fiktivní budoucnosti, kde po druhé světové válce došlo k dalším bojům a svět se rozdělil na tři totalitní mocnosti: Oceánii, Eurasii a Eastasii. Hlavní protagonista Winston Smith žije na britských ostrovech, které jsou v jeho době součástí Oceánie. Státu vládne Velký bratr hlásající ideologii Angsoc s hlavními hesly "válka je mír, svoboda je otroctví, nevědomost je síla". Tajná policie kontroluje veškerou činnost obyvatelstva, a to včetně jejich myšlenek. Ideologicky špatné názory se trestají vaporizací, tedy fyzickým i psychickým vymazáním dotyčné osoby. Společnost se dělí na Vnější Stranu, Vnitřní Stranu a proletariát. Winston patří do Vnější Strany a pracuje pro Ministerstvo pravdy, kde se zabývá upravováním pro Stranu škodlivé historie. Postupně však začíná pochybovat o správnosti státní ideologie, v čemž je podporován kolegou O'Brienem, jenž mu poskytne zakázanou knihu *Teorie a praxe oligarchického kolektivismu* od nepřítele režimu Goldsteina. Winston se později zamiluje do úřednice Julie (láska je zakázaná), s níž často utíká mimo dosah špiónážní techniky a pomáhá šíření revolučních myšlenek. Celou dobu je však sledován, a nakonec i zatčen O'Brienem, který je odhalen jako člen ideopolicie. Spolu s Julií je vyslýchán a psychicky týrán, až zcela podvolí, na svou lásku zapomene a začne zbožňovat Velkého bratra.

Další autoři působící v tomto období (1. polovina 20. století)

- Erich Maria Remarque – Na západní frontě klid
- Antoine de Saint-Exupéry – Malý princ
- Romain Rolland – Petr a Lucie
- Ernest Hemingway – Stařec a moře
- G. B. Shaw – Pygmalion

- Bohumil Hrabal – Slavnosti sněženek
- Ota Pavel – Smrt krásných srnců
- Karel Poláček – Bylo nás pět
- Karel Čapek – Bílá nemoc, Matka